

Paleis voor
Schone Kunsten
van Rijssel

26 april
1 september
2025

Vlaamse feesten & vieringen

Brueghel, Rubens, Jordaens...

GrandPalais
Rmn

PALAIS
BEAUX-ARTS
LILLE

Musées royaux
des Beaux-Arts
de Belgique

LOUVRE

Fiesta
1830-2025

Exposition
d'intérêt
national

REPUBLIQUE FRANCAISE

INHOUDSOPGAVE

Alexander van Bredael
Fête traditionnelle à Anvers avec le géant Druon Antigon (détail) - XVIIe siècle
Lille, musée de l'Hospice Comtesse. © GrandPalaisRmn / Stéphane Marchal

05

PERSCOMMUNIQUÉ
& PRAKTISCHE INFORMATIE

06

OVER DE TENTOONSTELLING

07

BELANGRIJKSTE THEMA'S EN PARCOURS

09

LIJST VAN DE UITLEENERS

10

LIJST VAN TENTOONGESTELDE WERKEN

14

EVENEMENTEN, VERGADERINGEN...

15

PUBLICATIES OVER DE TENTOONSTELLING

16

RECHTENVRIJE BEELDEN VOOR DE PERS

18

SPONSORS EN PARTNERS

VLAAMSE FEESTEN EN VIERINGEN

BRUEGHEL, RUBENS, JORDAENS ...

Een feest beantwoordt aan twee vereisten: het vormt een moment van gezelligheid om een gevoel van verbondenheid met een gemeenschap te creëren en in stand te houden en het is een uiting van vreugde. Deze tentoonstelling gaat op ontdekking door de Vlaamse festiviteiten in de zestiende en zeventiende eeuw, van stadsfeesten tot kermissen en koningsfeesten, met het collectieve vermaak als uitgangspunt.

HET FEEST ALS UITLAATKLEP

In een hiërarchische en corporatieve samenleving fungeren feesten zowel als sociaal ritueel en als uitlaatklep. In de zestiende en zeventiende eeuw werden de Nederlanden vaak getroffen door epidemieën en leden ze onder de gesel van de Tachtigjarige Oorlog. Feesten waren dan ook een cruciaal moment om de spanning te verlichten en het sociale weefsel te versterken.

HET FEEST ALS MOREEL EN POLITIEK VEHIKEL

In de tentoonstelling onderzoeken we de betekenissen van de beeldtaal rond feesten. Voorstellingen van kermissen en koningsfeesten zijn volwaardige schildergenres die ook buiten de landsgrenzen worden gewaardeerd. In de Nederlanden maakte 'l'état spectacle' rijkelijk gebruik van de lokale tradities en plechtigheden werden aangegrepen als een middel om te onderhandelen tussen de verschillende gezagsniveaus. De talrijke afbeeldingen van die festiviteiten laten ook zien hoe de staat en de kerk in die tijd de feestelijke excessen probeerden te reguleren. Maar desondanks bleef het ludieke en vermakelijke aspect behouden.

EEN TENTOONSTELLING OM HET FEEST TE VIENEN

Op het uitzonderlijk rijke parcours zijn meer dan honderd stukken samengebracht: schilderijen, gravures, tekeningen en realia (muziekinstrumenten, keramiek...) die vooral afkomstig zijn van Belgische en Franse instellingen zoals de Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België, het Louvre en ook andere internationale musea. De tentoonstelling leidt de bezoeker binnen in een universum waar de typische waarden en tradities uit dit gebied ook vandaag nog altijd nazinderen. Het event wordt uitgebreid met concerten, banketten en ontmoetingen via een feestelijk en gevarieerd programma, met het Palais des Beaux-Arts de Lille als hotspot van deze editie van lille3000.

Deze tentoonstelling, bedacht door het Palais des Beaux-Arts/stad Rijsel, wordt ondersteund door een uitzonderlijk dubbel partnerschap met de Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België en het Louvre in Parijs. Het is een coproductie met het GrandPalaisRmn in het kader van Fiesta, de 7e editie van lille3000.

Door het publiek de vruchten te laten plukken van het meest recente onderzoek, heeft de tentoonstelling het label Tentoonstelling van Nationaal Belang gekregen van het Ministerie van Cultuur.

Het wordt gesteund door de Europese Metropool Rijsel, de Delegatie van Vlaanderen in Frankrijk en de Frans-Belgisch-Luxemburgse Kamer van Koophandel.

De hoofdsponsors zijn de Fondation Crédit Mutuel Nord Europe en Beobank, en DEME.

Het wordt geproduceerd in samenwerking met Hello Lille, TGV InOui/SNCF Voyageurs en Ilevia, evenals Le Monde en France Culture.

COMMISSARIS-GENERAAL

Juliette Singer, directrice van het Palais des Beaux-Arts de Lille en van het Musée de l'Hospice Comtesse

WETENSCHAPPELIJKE COMMISSARISSEN

Blaise Ducos, hoofdconservator, verantwoordelijk voor de Vlaamse en Nederlandse schilderijen in het Louvre

Sabine van Sprang, conservator Vlaamse schilderkunst 1550-1650 in de Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België

SCENOGRAFIE

Agentschap Nathalie Crinière (ageNCe)

PERSCONTACTEN

• **Palais des Beaux-Arts de Lille**: Mathilde Wardavoir / mwardavoir@mairie-lille.fr / t. +33 (0)3 20 06 78 18

• **Agence Observatoire**: Vanessa Ravenaux / vanessa@observatoire.fr / t. +33 (0)7 82 46 31 19

PRAKTISCHE INFORMATIE

De tentoonstelling heeft plaats van 26 april tot 1 september 2025 in het Palais des Beaux-Arts - Place de la République, Rijsel.

Tarieven voor enkel de tentoonstelling: 8 euro / gereduceerd tarief 5 euro -

Combiticket tentoonstelling + collecties: 10 euro / gereduceerd tarief 7 euro

KOM MEE FEESTEN!

Vlaamse feesten roepen meteen kleurrijke scènes van smulpartijen op in onze verbeelding, onsterfelijk gemaakt door de schilders Pieter Bruegel en Jacob Jordaens: figuren die dansen, muziekspelen, drinken en volop genieten van de plezierige dingen van het leven. Toch zijn die feesten slechts één zijde van de medaille, op de keerzijde woeden oorlog en verwoestingen in een periode in de zestiende en zeventiende eeuw die werd getekend door de Tachtigjarige Oorlog en de rampen waardoor de bevolking van de vroegere Nederlanden – waarvan de stad Rijsel deel uitmaakte – werd getroffen.

Het is de eerste keer dat het thema van de Vlaamse feesten en vieringen wordt benaderd, in een tentoonstelling, vanuit de complexe invalshoek van hun diversiteit, maar ook met aandacht voor hun diepere betekenis en de essentiële rol die ze speelden. Een feest is natuurlijk een uitlaatklep. Maar het is bovendien van levensbelang; feestvieren betekent ook een groep vormen, mensen samenbrengen die voor de tijd van het feest in al hun diversiteit met elkaar verbonden zijn: mannen en vrouwen, kinderen en ouderen, maar ook bedelaars en machthebbers.

Die verenigende kracht verleende bovendien een politiek tintje aan de feesten: de stad en haar volledige bevolking zetten zich in om de identiteit en de levenskracht van hun stad tot uiting te brengen. Om de vorst te verwelkomen aarzelden de steden niet om grandioze ceremonieën op te zetten, met reusachtige decors die onder andere werden getekend door Peter Paul Rubens, om zo hun grandeur te laten zien en hun macht te bekrachtigen.

Deze feesten palmde de publieke ruimte in en waren ook de belichaming van een mentaliteit, van een levensfilosofie zelfs die ook vandaag nog leeft in het volledige cultuurgebied van de vroegere Nederlanden, waar nog altijd kermissen, volksfeesten en optochten

Gillis van Tilborgh
Fête villageoise
Musées royaux des Beaux-Arts de Belgique, Bruxelles
© Musées royaux des Beaux-Arts de Belgique, Bruxelles /
photo : J. Geleyns - Art Photography (détail)

met reuzen worden georganiseerd. Ze verwijzen naar een immaterieel erfgoed en naar een heel bijzondere levensstijl die kenmerkend is voor de identiteit van het gebied, gevoed met kostbare waarden zoals sociale mix, samen-leven en gemeenschapszin.

Deze tentoonstelling benadert het thema van de Vlaamse feesten en vieringen in de zestiende en zeventiende eeuw vanuit een unieke invalshoek, en op die manier kunnen we ze in contrast zien met de historische context waarin ze zijn ontstaan en er een taxonomie van maken: feesten in de stad of op het platteland, en ook koningsfeesten.

Een uitzonderlijk partnership met de Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België en het Louvre in Parijs.

De tentoonstelling werd bedacht door een tandem van twee Frans-Belgische wetenschappelijke commissarissen – de uitmuntende specialisten Sabine van Sprang en Blaise Ducos – en is uitzonderlijk door haar partnerships. Zo leenden de Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België zesentwintig werken uit waarvan er enkele speciaal voor deze gelegenheid zijn gerestaureerd, goed voor bijna een derde van het tentoonstellingsparcours. Het Louvre leende ook zeven werken uit, waaronder de Kreupele bedelaars van Pieter Bruegel de Oude. Ook de collecties van de Rijselse musea – het Palais des Beaux-arts en het Musée de l'Hospice Comtesse – krijgen een ereplaats met onder andere schilderijen van Rubens of Van Bredael, maar ook objecten zoals keramiek en een bijzonder verrassingsglas.

Ook andere Belgische (KMSKA, MAS, Rubenshuis, The Phoebus Foundation in Antwerpen...), Franse en internationale instellingen (Rijksmuseum Museum Boijmans van Beuningen en Mauritshuis, Nederland; Museo nacional del Prado, Spanje; Kunsthistorisches Museum, Oostenrijk...) gaven hun toestemming voor bruikleningen.

Het parcours dat is opgebouwd rond meesterwerken van Rubens, Jordaens en Bruegel, maar ook van Teniers, Rijckaert, Vrancs en Van Thulden wordt bovendien geaccentueerd door realia die verwijzen naar het levendige en volkse aspect van die feesten: hoofden van de reus Druon Antigoon uit de zestiende eeuw, een kruisboog, drankenkoelers, bierkruiken en een doedelzak... Ze openen de deur naar andere aspecten van het feest als immaterieel erfgoed, zoals muziek en gastronomie.

De museumopstelling van het kantoor Nathalie Crinière creëert een dynamische mise-en-scène waarin de tentoongestelde werken zo goed mogelijk met elkaar in dialoog gaan en waarin een bijzondere aandacht is voor het licht. Ze is geïnspireerd op de huizen met een puntgevel – een opvallend element in dit cultuurgebied. Het parcours is van die aard dat het de werken in hun historische context plaatst en de bezoekers tegelijkertijd uitnodigt om deze feesten volop mee te beleven.

Juliette Singer, directrice van het Palais des Beaux-Arts de Lille en van het Musée de l'Hospice Comtesse, en commissaris-generaal van de tentoonstelling.

BELANGRIJKSTE THEMA'S EN PARCOURS

Een feest beantwoordt aan twee vereisten: het vormt een moment van gezelligheid om zo een gevoel van verbondenheid met een gemeenschap te creëren en in stand te houden en het is een uiting van vreugde. Deze tentoonstelling gaat op ontdekking door de Vlaamse festiviteiten in de zestiende en zeventiende eeuw, van stadsfeesten tot kermissen en koningsfeesten, met het collectieve vermaak – gecodificeerd, ingehouden of ongebreideld – als uitgangspunt. Er is heel veel te vinden over dit thema in die periode want feesten spraken op verschillende manieren de verbeelding van de tijdgenoten aan: van plechtige feesten en stadsfeesten tot kermissen en koningsfeesten, kortom een vrolijk gezelschap.

In een volledig hiërarchische en corporatieve samenleving fungeren feesten zowel als een ritueel dat vorm geeft aan de structuur die de verhoudingen tussen de groepen waaruit ze bestaat regelt en als uitlaatklep voor allerlei soorten spanningen. In de zestiende en zeventiende eeuw werden de Nederlanden regelmatig getroffen door epidemieën en leden ze onder de gesel van de Tachtigjarige Oorlog (1568-1648). Crisissen, de pest, hongersnood, moordpartijen: er zijn maar weinig generaties die niet het hoofd moesten bieden aan dergelijke gevaarlijke toestanden. En ook al werd er niet in alle dorpen gevochten, toch kregen de meeste te maken met de doortocht van troepen die opeisten, plunderden en brand stichtten of aan wie ze onderdak moesten bieden. Naast deze dreigingen waren er ook nog de gewone gevaren. Feesten waren dan ook een onmisbare uitlaatklep die niet enkel de monotonie van de arbeid doorbraken maar ook steun boden als rampspoed en ziekten toesloegen.

Feesten zijn een manier om te vieren en een 'verblijvend' moment. Ze zijn het onderwerp van een rijke maar toch selectieve iconografie: sommige afbeeldingen, zoals die van kermissen en koningsfeesten, groeiden zelfs uit tot

een specifiek genre in de schilderkunst dat met succes werd geëxporteerd, vooral naar Frankrijk. De tentoonstelling brengt in de eerste plaats schilderijen, tekeningen, albums en gravures samen. Dit materiaal wordt tegenover een aantal objecten uit die tijd geplaatst die te maken hebben met de afgebeelde feesten, waardoor ze in hun historische realiteit kunnen worden geplaatst. Ook de betekenis die aan de afbeeldingen van de feesten werd toegekend komt aan bod. Albums en herdenkingsschilderijen van de vorstelijke en stedelijke ceremonieën hadden niet dezelfde betekenis als ze waren uitgevoerd voor het centrale bestuur of voor het lokale stadsbestuur. In de Nederlanden maakte 'l'état spectacle' rijkelijk gebruik van de lokale tradities en plechtigheden werden aangegrepen als een middel om te onderhandelen tussen de verschillende gezagsniveaus. De voorstelling van de 'volksfeesten' die zich vaak afspelen op het platteland behoren dan weer vaak tot het genre van de klucht, in een tijd waar de stedelijke bourgeoisie zich trachtte te onderscheiden. Sommige schilderijen laten trouwens scènes van openluchttheater zien, centraal in het feest. En zeer veel illustraties van drinkgelagen nodigen uit tot matiging, in een samenleving waar drank centraal stond in talrijke sociale situaties. Op het einde van de zestiende eeuw werd de gezamenlijke strijd van de staat en de kerk tegen de uitpattingen die met festiviteiten werden geassocieerd nadrukkelijker en er verschenen steeds meer regels en repressieve edicten hierover. De 'ontwikkeling van de wellevendheid' kende toen een grote bloei, wat we ook weerspiegeld zien in de feestelijke iconografie. Die ontwikkeling verhinderde echter niet dat het speelse en vermakelijke element aanwezig bleef in alle feestvarianten.

Blaise Ducos, hoofdconservator, verantwoordelijke van de Vlaamse en Nederlandse schilderijen in het Louvre en Sabine van Sprang, conservatrice van de Vlaamse schilderkunst 1550-1650 in de Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België, wetenschappelijke commissarissen van de tentoonstelling.

Pierre Brueghel le Jeune (ou atelier de)
Kermesse avec théâtre et procession (détail)
Musées royaux des Beaux-Arts de Belgique, Bruxelles
© Musées royaux des Beaux-Arts de Belgique, Bruxelles
/ photo : J. Geleys - Art Photography

Antoon Sallaert (et atelier)
L'infante Isabelle abattant l'oiseau au tir du Grand Serment des Arbalétriers, le 15 mai 1615 au Sablon à Bruxelles (détail)
Musées royaux des Beaux-Arts de Belgique, Bruxelles © Musées royaux des Beaux-Arts de Belgique, Bruxelles / photo : J. Geleyns - Art Photography

EEN PARCOURS IN VIER DELEN

I. Inleiding: oorlog en feest

In de tentoonstelling proberen we een ruimer perspectief te bieden op het fenomeen van de feesten in de Nederlanden. Die worden meestal gezien als schreeuwerige uitbarstingen en folkloristische capriolen, maar bij nader onderzoek onthullen ze een gevarieerde sociale structuur in beweging, met de oorlog als onmiskenbare achtergrond. Tijdens de periode 1550-1650 was Europa in een voortdurende staat van oorlog, met zowel religieuze verdeeldheid als politieke rivaliteit. Feesten waren een reactie hierop. Het feest als uitlaatklep dus, maar net zozeer een regulerend feest: de kunst die zich rond de festiviteiten ontvouwde, illustreert de constructie van een (kortstondige maar terugkerende) ruimte waar vrede heerste. De feesten probeerden een gemeenschap te creëren.

Dit eerste deel gaat ook over de gesel van de Tachtigjarige Oorlog en het leed van de bevolking: het beleg van steden, de vernietiging van dorpen, plunderingen en aanvallen, gevechten tussen boeren en krijgsvolk... Die verschrikkingen werden een leidmotief voor de kunstwerken uit de zeventiende eeuw. Kunstenaars associeerden de voorstelling van een aanval soms met die van een dorpsfeest: dat laatste belichaamt dan rust, en ook een herstel van de vrede. Dit deel van de tentoonstelling focust op die twee centrale elementen en vormt op die manier de basis van de tentoonstelling.

II. Stedelijke feesten en ceremonieën

Dit is het meest uitgebreide deel van de tentoonstelling, het brengt in hoofdzaak drie soorten stedelijke feesten en ceremonieën van de Zuidelijke Nederlanden in de nieuwe tijd samen: de blijde intredes en de vorstelijke ontvangsten, de religieuze feesten, en de ommeegang en de gaaschietwedstrijden van de zogenoemde militaire gilden waarop de vorst of zijn afgevaardigde regelmatig werd uitgenodigd en die een aanleiding waren voor grootse festiviteiten. Al die evenementen getuigen van diverse niveaus van vermenging tussen het sacrale en het profane en van een mix van genres, van plechtig tot puur vermaak.

De eerste waren van strikt burgerlijke aard: de verwelcoming van een vorst, vooral met de hulp van triomfbogen en theatervoorstellingen. Twee intredes in Antwerpen worden hier in het licht gesteld: die van de aartshertogen Albrecht en Isabella van Habsburg in 1599 en die van kardinaal-infant Ferdinand in 1635. Van die laatste intrede zijn er verschillende doeken bewaard gebleven die Rubens ontwierp voor de triomfbogen. Twee daarvan bevinden zich in het Palais des Beaux-Arts de Lille. Ze staan dan ook centraal in de opstelling.

De religieuze feesten worden opgeroepen aan de hand van gravures en schilderijen, terwijl de ommeegang en de deelname aan de Brusselse kruisboogschieting van de infante Isabella in 1615, net zoals die van de aartshertog Leopold Willem in 1651, worden voorgesteld aan de hand van het rijke materiaal dat daarvan bewaard is gebleven: tekeningen, schilderijen – onder andere van David Teniers (afkomstig van het Kunsthistorisches Museum in Wenen) –, manuscripten en objecten. Ook al waren dat plechtige aangelegenheden, ze hadden toch ook een heel ludiek karakter – en dat vormt de overgang naar het volgende deel van de tentoonstelling.

III. Kermissen, bruiloften en dorpsfeesten

In dit deel nemen we de bezoeker mee van de stad naar het dorp. Dat wordt vooral geïllustreerd door schilderijen – sommige monumentaal – in Bruegeliaanse traditie en schilderijen in de stijl van Teniers. Die schilderijen groeiden uit tot een specifiek genre ('het dorpsfeest'), maar ze laten ook een methode zien waarmee de plaatselijke overheid de uitpattingen van de boeren hanteerbaar maakte: de machthebbers mengden zich onder de dorpelingen tijdens de feesten. Centraal in dit deel van de tentoonstelling staat de Boerenbruiloft in aanwezigheid van de aartshertogen Albrecht en Isabella, een werk van Jan Brueghel de Oude voor het Spaanse Hof, dat zich vandaag in het Prado in Madrid bevindt.

IV. Hoffeesten, koningsfeesten

Na de feesten die zich buiten afspelen, komen we nu aan bij de feesten binnen. De nadruk ligt op het koningsfeest dat (op een parodiërende manier) een banket aan het hof nabootst. Ook hier vinden we de verhouding tot het gezag en het thema van het feest als uitlaatklep terug. Dit deel van de tentoonstelling is opgebouwd rond een van de versies van 'De koning drinkt' van Jacob Jordaens, een van de bekendste en indruk⁹ ekkendste schilderijen van de Vlaamse kunst uit de zeventiende eeuw. Naast deze parodiërende schilderijen zorgen diverse voorstellingen van 'hoofse' festiviteiten ervoor dat de toeschouwer inzicht krijgt in de volledige betekenis van en het verschil tussen deze twee soorten feesten.

Thomas van Apshoven
Fête de village avec joueur de cornemuse sur un tonneau (détail) - Milieu du XVIIe siècle
Lille, Palais des Beaux-Arts © GrandPalaisRmn (PBA, Lille) / Hervé Lewandowski

LIJST VAN DE UITLENERS

De expositie beschikt over prestigieuze bruiklenen van twee partnermusea die beide zeer genereus en betrokken bij dit event zijn:

- De Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België, Brussel
- Het Louvremuseum, Parijs

Andere Belgische en Nederlandse instellingen dragen ook bij aan de uitzonderlijke rijkdom van deze tentoonstelling:

BELGIË

Antwerpen

- KMSKA (Koninklijk Museum voor Schone Kunsten)
- MAS (Museum aan de Stroom)
- Rubenshuis
- The Phoebus Foundation
- Museum Plantin-Moretus
- Stadsbibliotheek
- Sint-Carolus Borromeuskerk

Brussel

- Koning Boudewijnstichting
- Museum van de Stad Brussel-Broodhuis
- KMKG (Koninklijk Museum voor Kunst en Geschiedenis)
- KBR (Koninklijke Bibliotheek van België)
- Museum van Elsene

Gent

- Stadsarchief
- Universiteitsbibliotheek

NEDERLAND

Amsterdam

- Rijksmuseum

Rotterdam

- Museum Boijmans van Beuningen

Den Haag

- Mauritshuis

De expositie zal ook de nadruk leggen op de collecties van het Paleis voor Schone Kunsten van Rijsel en van het Museum van L'Hospice Comtesse.

Hieraan worden prestigieuze bruiklenen van andere Franse en internationale musea toegevoegd:

FRANKRIJK

Avignon

- Museum Calvet

Bordeaux

- Museum voor Schone Kunsten

Brest

- Museum voor Schone Kunsten

Caen

- Museum voor Schone Kunsten

Duinkerke

- Museum voor Schone Kunsten

Rijsel

- Gemeentearchief van Rijsel
- Maatschappij Société des Amis du PBA

Parijs

- Nationale Bibliotheek van Frankrijk
- Stichting Fondation Custodia

DUITSLAND

Berlijn

- Kupferstichkabinett

München

- Bavarian State Painting Collections

Wolfenbüttel

- Herzog August Bibliothek

OOSTENRIJK

Wenen

- Kunsthistorisches Museum
- Academie voor Schone Kunsten

SPANJE

Madrid

- Museo nacional del Prad

ZWITSERLAND

Genève

- Museum voor Kunst en Geschiedenis (MAH)

Alexander van Bredael
Fête traditionnelle à Anvers avec le géant Druon Antigon (détail) - XVIIe siècle
Lille, musée de l'Hospice Comtesse © GrandPalaisRmn / Stéphane Maréchal

LIJST VAN TENTOONGESTELDE WERKEN

INTRODUCTIE

Pierre Bruegel l'Ancien
Les Mendians ou Les Culs-de-jatte
1568
Peinture à l'huile sur bois, 18,5 x 21,5 cm
Paris, Musée du Louvre

SECTIE 1 - VREUGDE EN ELLENDE

Ecole des Pays-Bas méridionaux
La Furie Espagnole
1576-1585
Peinture à l'huile sur toile, cadre : 137 x 162 cm x 7,5 cm
Anvers, Museum aan de Stroom (MAS)

David Vinckboons (atelier de)
Boerenverdriet / Le malheur du paysan (the Peasant's Misfortune)
1619-1619
Peinture à l'huile sur bois, 26,7 x 41,7 cm
Pays-Bas, Amsterdam Rijksmuseum

David Vinckboons (atelier de)
Boerenvreugd / Le plaisir du paysan / The Peasant's Pleasure
1619-1619
Peinture à l'huile sur bois, 26,5 x 42,5 cm
Pays-Bas, Amsterdam Rijksmuseum

Sébastien Vrancx
Scène de guerre
XVIIe siècle
Peinture à l'huile sur bois, 52 x 102 cm
Paris, Musée du Louvre

Sébastien Vrancx
Pillage d'un village dit aussi L'Incendie de Wommelgen près d'Anvers en 1589
1615-1620
Peinture à l'huile sur bois, 75 x 107 cm
Paris, Musée du Louvre

Pieter Snayers
Représentation présumée de la bataille de la Montagne Blanche près de Prague (1620)
Première moitié du XVIIe siècle
Peinture à l'huile sur métal (cuivre), 32 x 46 cm
Paris, Musée du Louvre

Anonyme
Attaque à main armée dans un bois
Première moitié du XVIIe siècle
Peinture à l'huile sur toile, 115 x 147 cm
Paris, Musée du Louvre

Illis Mostaert
Scène de guerre et d'incendie
XVIe siècle
Peinture à l'huile sur bois, 42 x 69 cm
Paris, Musée du Louvre

Pierre Brueghel le Jeune
Paysans chez un homme de loi, dit aussi Le Paiement de la dîme
1575-1625
Peinture à l'huile sur bois, 55 x 80 cm
Paris, Musée du Louvre

David Rijckaert III
Le chagrin des paysans (Peasants' Grief) / Leiden der Bauern (Plünderung)
1649
Peinture à l'huile sur toile, 121 x 177 cm
Vienne, Kunsthistorisches Museum

David Rijckaert III
La joie des paysans (Peasants' Joy) / Freuden der Bauern (Kirmes)
Vers 1649
Peinture à l'huile sur toile, 175 x 120 cm
Vienne, Kunsthistorisches Museum

Ecole des Pays-Bas méridionaux
La Furie de Lierre. La Prise de Lierre par les Anversois et les Malinois, le 14 octobre 1595
Peinture sur bois, 118 x 178 cm
Bruxelles, Musées Royaux des Beaux-Arts de Belgique (MRBAB)

Pieter Snayers
La bataille de Kalloo
1638
Peinture sur toile, 197 x 271 cm
Bruxelles, Musées Royaux des Beaux-Arts de Belgique (MRBAB)

SECTIE 2 - STEDELIJKE FEESTEN EN CEREMONIEËN

Remy du Puys
La triomphante et solennelle entrée faite sur le nouvel et joyeux advenement de Charles, prince des Hespaignes en la ville de Bruges l'an 1515 le 18e jour d'april, Paris, 1515
Art graphique, volume, H 27,3 x L 20 x E 1,8 cm
Bruxelles, Bibliothèque royale de Belgique (KBR)

Graphée Corneille
Le très merveilleux, beau, triomphalement incompst, du (I) prince Philips
Art graphique, volume, H. 30 à 40 cm
Bruxelles, Bibliothèque royale de Belgique (KBR)

Frans van de Velde, Hans Lieftrinck
Arcs triumpales quinze A.S.P.Q. Gand Philippo Avstr. Caroli V. imp. principis Flandriarum filio, & haeredi, & fvturo principi Frandriarvm exhibiti fuere Gandavi, anno M.CCCC.XLIX. Tertio idus Iul. / Cinq arcs de triomphe de l'entrée de Charles Quint et de Philippe à Gand, Anvers, 1549
1549
Gravures 1, 2, 3, 4 et 5. 28,8 x 41,8 cm
Gand, Bibliothèque universitaire

Johan Baptist Houwaert
Description sommaire de l'arrivée triomphale du Très-Haut et du Bien-Né Archiduc Matthias, dans cette ville princière de Bruxelles, au nom de nos Seigneurs MD LXXVIII. le huitième jour de janvier. Midtsgaders die tannelen... Ghe invente et compose par lean Baptista Houwaert, consiellier et maître des comptes... dans le Brabant
1579
Art graphique, volume, H. - de 20 cm
Bruxelles, Bibliothèque royale de Belgique (KBR)

Monogrammist MHVH
Joyeuse entrée du duc d'Anjou à Anvers le 19 février 1582 / Joyful entry of the Duke of Anjou in Antwerp on 19 February 1582
1582-1600
Peinture à l'huile sur bois, 60,3 x 82,2 cm
Anvers, Musée Royal des Beaux-Arts d'Anvers (KMSKA)

L'entrée joyeuse & magnifique de Monseigneur François, fils de France, et frère vnicque du roy, par la grâce de Dieu, duc de Brabant... en sa très-renommée ville d'Anvers
Art graphique, volume, H. 30 à 40 cm
Bruxelles, Bibliothèque royale de Belgique (KBR)

Lieven van der Schelden
Gand : Mageleinstraat, projet de théâtre, 1584. Collection des Archives de Gand, IC_AG_L_125_022
1584
Aquarelle 1, Dim int. : H 41,5 x B 27,5 cm
Aquarelle 2, Dim int. : H 41 x B 40,5 cm
Aquarelle 3, Dim int. : H 41,5 x B 27,5 cm
Aquarelle 4, Dim int. : H 41 x B 37 cm
Aquarelle 5, Dim int. : H 42,5 x B 37 cm
Aquarelle 6, Dim int. : H 40,5 x B 42,6 cm
Gand, Archives de la Ville

Jacques Weyns
Médaille pour la joyeuse entrée à Gand du nouveau comte de Flandre François d'Alençon en 1582
1582
Argent, diam. 3,36 cm
Lille, Musée de l'Hospice Comtesse

Jacques Weyns
Médaille. Revers du jeton François de Valois au type casqué
Cuivre, Diam. 3,00 cm
Lille, Musée de l'Hospice Comtesse

Joannes Bochiuss
Descriptio publicae gratulationis... Ernesti Archiducis Austriae
Volume Art graphique
H. environ 30 à 40 cm
Bruxelles, Bibliothèque royale de Belgique (KBR)

Joos de Momper
Arc de triomphe près de l'abbaye Saint-Michel lors de l'entrée joyeuse à Anvers, en 1599, des archiducs Albrecht et Isabelle
Gravure
Bruxelles, Fondation roi Baudouin

Joannes Bochiuss
Historica narratio profectiois et inaugurationis Serenissimorum Belgii Principum Alberti et Isabellae, Austriae archiducum, et eorum optatissimi in Belgium adventus, Ex Officina Plantiniana, apud Ioannem Moretum, Antwerp
1602
Volume 32,9 x 43,5 cm
Bruxelles, Bibliothèque royale de Belgique (KBR)

Jan Wildens

La rade d'Anvers à l'arrivée de Marie de Médicis et de l'infante Isabelle, le 4 septembre 1631

Peinture sur toile, 194 x 370 cm
Bruxelles, Musées Royaux des Beaux-Arts de Belgique (MRBAB)

Ecole des Pays-Bas méridionaux
Joyeuse entrée d'un gouverneur à Anvers, au plus tôt 1644

Peinture sur bois, 73 x 123 cm
Bruxelles, Musées Royaux des Beaux-Arts de Belgique (MRBAB)

Manuscrit de l'entrée d'Albert et Isabelle à Lille en 1600, chroniques lilloises 1600

Art graphique
Lille, Bibliothèque municipale

Jan Casper Gevaerts

Pompa Introitus Honori...

1641
Gravure, fermée : 56 x 41x 5 cm, ouverte : 58x 75x 35 cm
Anvers, Heritage Library Hendrik Conscience (Stadsbibliotheek)

Theodoor van Thulden

Arc de triomphe de Philippe IV, roi d'Espagne
XVIIe siècle

Huile sur bois, 104,2 x 73 cm
Anvers, Musée Royal des Beaux-Arts d'Anvers (KMSKA)

Anonyme d'après Rubens

Esquisse de la façade arrière de l'arc triomphal de Philippe IV (verso)
1634

Peinture à l'huile sur bois, 104,5 x 74 cm
Anvers, Rubenshuis

Anonyme d'après Rubens

Esquisse de la façade avant de l'Arcus Ferdinandini, construit pour la Joyeuse Entrée du cardinal
Peinture à l'huile sur bois, 102 x 74 cm
Anvers, Rubenshuis

Jan van den Hoecke (d'après Rubens)

Liberalitas (La Libéralité royale)
1635
Peinture à l'huile sur toile, 284 x 145 cm
Lille, Palais des Beaux-Arts

Jan van den Hoecke (d'après Rubens)

Providentia (La Providence royale)
1635
Peinture à l'huile sur toile, 284 x 145 cm
Lille, Palais des Beaux-Arts

Cornelis de Vos (Atelier de Pierre Paul Rubens)

Le portrait de l'empereur Charles Quint
1635
Huile sur toile, 228,5 x 146,5 cm
Vienne, Académie des beaux-arts

Cornelis de Vos (Atelier de Pierre Paul Rubens)

Le portrait de l'empereur Maximilien
1635
Huile sur toile, 228,5 x 147 cm
Vienne, Académie des beaux-arts

David Teniers le Jeune

Tir aux oiseaux à Bruxelles (Popinjay Shooting in Brussels) / Vogelschießen zu Brüssel
1652
Peinture à l'huile sur toile, 172 x 247 cm
Vienne, Kunsthistorisches Museum

Peter Paul Rubens

Char de triomphe de Kallo
1638
Huile sur bois Art graphique, 103 x 71 cm
Anvers, Musée Royal des Beaux-Arts d'Anvers (KMSKA)

Anonyme (Ecole des Pays-Bas méridionaux)

Représentation donnée par la chambre de rhétorique De Coudblomme à l'occasion de la Joyeuse Entrée de l'archiduc Ferdinand d'Autriche à Anvers en 1635
Peinture sur bois, 124 x 94 cm
Bruxelles, Musées Royaux des Beaux-Arts de Belgique (MRBAB)

Cornelis de Vos : Peter Paul Rubens (retouché par)

Portrait de l'archiduc Albert, 1559-1621, pour l'arc de triomphe élevé à Anvers, place de Meir, à l'occasion de la Joyeuse entrée du cardinal-infant Ferdinand
1635
Peinture sur toile, 138 x 105,5 cm
Bruxelles, Musées Royaux des Beaux-Arts de Belgique (MRBAB)

Cornelis de Vos : Peter Paul Rubens (retouché par)

Portrait de l'archiduchesse Isabelle, pour l'arc de triomphe élevé à Anvers, place de Meir, à l'occasion de la Joyeuse entrée du cardinal-infant Ferdinand
1635
Peinture sur toile, 138 x 105,5 cm
Bruxelles, Musées Royaux des Beaux-Arts de Belgique (MRBAB)

Cornelis de Vos : Peter Paul Rubens (retouché par)

Portrait de l'archiduc Ernest pour l'arc de triomphe élevé à Anvers, place de Meir, à l'occasion de la Joyeuse entrée du cardinal-infant Ferdinand
1635
Peinture sur toile, 154 x 119 cm
Bruxelles, Musées Royaux des Beaux-Arts de Belgique (MRBAB)

Médaille commémorative de la victoire de l'infante Isabelle au tir du Grand Serment des arbalétriers de Bruxelles
Objet d'art
Bruxelles, Bibliothèque royale de Belgique (KBR), cabinet des médailles

D'après Bernard van Orley

La Légende de Notre-Dame du Sablon
1516-1518
Tapisserie, 355 x 545 cm
Bruxelles, Musée Royal d'Art & d'Histoire (MRAH)

Charles Quint tirant l'oiseau, extrait de Excellente Cronicke van Vlaanderen
1531
Volume, Art graphique, H. env. 30-40 cm
Bruxelles Bibliothèque royale de Belgique (KBR)

Médaille commémorative de la victoire de l'infante Isabelle au tir du Grand Serment des arbalétriers de Bruxelles
Bruxelles, Bibliothèque royale de Belgique (KBR), cabinet des médailles

Denijs van Alsloot (et atelier)

L'Ommegang de 1615. Le Défilé des métiers sur la Grand-Place de Bruxelles
Peinture sur toile, 123,5 x 385 cm
Bruxelles, Musées Royaux des Beaux-Arts de Belgique (MRBAB)

Denijs van Alsloot (et atelier)

L'Ommegang de 1615. Le Défilé des serments sur la Grand-Place de Bruxelles
Peinture sur toile, 123,5 x 385 cm
Bruxelles, Musées Royaux des Beaux-Arts de Belgique (MRBAB)

Denijs van Alsloot (et atelier) (réplique)

La Fête au Vivier d'Oye en présence des archiducs Albert et Isabelle
Peinture sur toile, 120 x 322 cm
Bruxelles, Musées Royaux des Beaux-Arts de Belgique (MRBAB)

Antoon Sallaert (et atelier)

L'infante Isabelle abattant l'oiseau au tir du Grand Serment, le 15 mai 1615 au Sablon à Bruxelles
Peinture sur toile, 180 x 340 cm
Bruxelles, Musées Royaux des Beaux-Arts de Belgique (MRBAB)

Antoon Sallaert (et atelier)

Les archiducs Albert et Isabelle assistant à la procession des pucelles au Sablon à Bruxelles
Peinture sur toile, 180 x 339 cm
Bruxelles, Musées Royaux des Beaux-Arts de Belgique (MRBAB)

Antoine Sallaert

Études d'un musicien jouant successivement de la harpe et du violon
1610-1650
Dessin, craie noire, 17 x 22 cm
Rotterdam, Museum Boijmans van Beuningen

Antoine Sallaert

Étude d'une jeune fille bandant son arc
Dessin, pierre noire, 20,5 x 12,1 cm
Rotterdam, Museum Boijmans van Beuningen

Antoine Sallaert

Deux études pour un archer
1610-1650
Dessin, craie noire, 19 x 25 cm
Rotterdam, Museum Boijmans van Beuningen

Antonis Sallaert

Trompettiste assis
vers 1616
Pierre noire Art graphique, 19,3x 11,5 cm
Paris, Fondation Custodia

Antoon Sallaert

Étude de trompette assis vu de dos
estampe, 16,3 x 8,3 cm
Bruxelles, Bibliothèque royale de Belgique (KBR)

Anonyme

Collier de guilde
1562
Métal, 80 cm
Bruxelles, Musée Royal d'Art & d'Histoire (MRAH)

Anonyme

Insigne de corporation
1562 Argent, 16,5 cm
Bruxelles, Musée Royal d'Art & d'Histoire (MRAH)

Anonyme

"College des jésuites de Bruxelles. Gaudet a Principe Vinci", dans Serenissimo Leopoldo Georgiani sodalitati novo regi arcum emblematis ... Gymn. Soc.tis Iesu Bruxellis MDCLI (1651)
1652
gouache et aquarelle, volume, H 29,6 x L 22,4 x E 4,5 cm pliée
Bruxelles, Bibliothèque royale de Belgique (KBR)

Peter van den Clooster

Leopold Guillaume tir l'oiseau du petit serment des arbalétriers de Bruxelles en 1651
1652
Manuscrit, 39 x 28 cm (dim. de la feuille) - 42 x 31 x 7,2 cm (ouvrage fermé)
Berlin, Staatliche Museen zu Berlin, Kupferstichkabinett

Antoon Sallaert

Étude d'homme en tabard tenant un chapeau
Pierre noire, 189/91 x 99 mm
Bruxelles, Musées Royaux des Beaux-Arts de Belgique (MRBAB)

Remigio Cantagallina

Fête des arbalétriers près de la Grosse Tour (Wollendries)
Art graphique. Avec cadre : 33x53x 3 cm
Bruxelles, Musées Royaux des Beaux-Arts de Belgique (MRBAB)

Jan Martszen le Jeune (attr. à)

Trois études d'un joueur de trompette assis (Three studies of a seated trumpeter)
1620-1623
Craie noire, lavis brun, 16,1x23,5 cm
Amsterdam, Rijksmuseum

Anonyme

Arbalète XVII siècle
Bois, acier, laiton, 94 x 90 x 14 cm
Lille, Collection particulière

Flandres

3 flèches
Flèche 1 pour tir vertical sur oiseau
Flèches 2 et 3 pour tir horizontal sur cible
Bois, acier, fer, L. 36, L. 40,4, L. 41,6 cm
Lille, Collection particulière

Flandres

Oiseau
18 siècle
Bois polychromé, H. 11 x L. 26 x l. 5 cm
Lille, Collection particulière

Jean-Christophe Jegher
Procession d'Anvers
(16 vignettes sur une feuille formant une image populaire)
1648 estampe, 37,8 x 29,4 cm
Bruxelles, Bibliothèque royale de Belgique (KBR)

Pieter Coecke van Aelst
Tête du géant Druon Antigone
1534-1535
Papier mâché, bois, métal, cheveux, 197 x 87 x 191 cm
Anvers, Museum aan de Stroom (MAS)

Daniël Herreyens
Tête de la géante Pallas Athena
1765-1766
Papier mâché, bois, métal, cheveux, 184 x 98 x 108 cm
Anvers, Museum aan de Stroom (MAS)

Alexander II Casteels
Le Vieil Ommegang du Meir
1665-1682
Huile sur toile, 167 x 235 cm
Anvers, Museum aan de Stroom (MAS)

Alexander II Casteels
Procession sur la Grand-Place à Anvers
1650-1699
Huile sur bois, 89 x 130,5 cm
Anvers, Museum aan de Stroom (MAS)

Alexander Van Bredael
Fête traditionnelle à Anvers avec le géant Druon Antigone
1697
Huile sur toile, 106,5 x 136 cm
Lille, Musée de l'Hospice Comtesse

Alexander Van Bredael (attr. à)
Ommegang du Meir
1689-1720
Huile sur toile, 98,3 x 137,3 cm
Anvers, Museum aan de Stroom (MAS)

Gaspar Bouttats
Ommegang sur le Meir à Anvers (Antwerpse Ommegang van 1685)
1685
Gravure, 39,3 x 49,1 cm
Anvers, Musée Plantin-Moretus

Peter van Lint
Carnet d'esquisses
Reliure en vélin contenant 88 folios: dessins pour la plupart à la sanguine
10,5 x 8 x 3,5 cm
Paris, Fondation Custodia

Edward van Even
"L'omgang" de Louvain, dissertation historique et archéologique sur ce célèbre cortège communal, par l'archiviste Edward Van Even.
Ouvrage orné de 36 planches gravées.
1863
Paris, Bibliothèque nationale de France

Martin Van Cleve
Les Feux de la Saint-Martin
XVI siècle
Huile sur bois, 75,7 x 107,8 x 4,8 cm
Dunkerque, Musée des Beaux-Arts

Erasmus de Bie
Carnaval sur le Meir à Anvers
1660
Huile sur toile, 164 x 251 cm
Ixelles, Musée d'Ixelles

David III Ryckaert
Charivari, parodie d'un cortège baptismal
Milieu du XVII siècle
Huile sur toile, 58 x 73 cm
Lille, Musée de l'Hospice Comtesse

Jean de Tollenaar
Imago primi saeculi societatis Jesu a provincia Flandro-Belgica ejusdem societatis representata
1640
Imprimé, in-fol 64 p et 36 planches
Paris, Bibliothèque nationale de France

Anonyme
L'odeur est dégoûtante (Gravis est odor)
1640
Huile sur toile, 119 x 133 x 3 cm
Anvers, Eglise Charles Borromée

Anonyme
Au signe du berger, il [le chien de berger] se précipite en avant (Emicat ad nutum pastoris)
1640
Huile sur toile, 119 x 133 x 3 cm
Anvers, Eglise Charles Borromée

Anonyme
La lyre de Jésus comme anagramme du mot Eucharistie (Cithara lesu anagramma eucharistia)
1640
Huile sur toile, 119 x 133 x 3 cm
Anvers, Eglise Charles Borromée

Romeyn de Hooghe
Les festivités à Bruxelles à l'occasion de la conquête de Buda par Léopold Ier en 1686
Estampe, 42,3 x 55,7 cm
Bruxelles, Bibliothèque royale de Belgique (KBR)

Romeyn de Hooghe
Les festivités à Bruxelles à l'occasion de la conquête de Buda par Léopold Ier en 1686
Estampe, 40,7 x 55 cm
Bruxelles, Bibliothèque royale de Belgique (KBR)

Ecole des Pays-Bas méridionaux
Le carnaval sur la glace dans le fossé des remparts d'Anvers
Peinture sur bois, 74 x 113 cm
Bruxelles, Musées Royaux des Beaux-Arts de Belgique (MRBAB)

Alexander Van Bredael
Fête à Anvers sur la place de l'Hôtel de ville en l'honneur de la monarchie flamande
Huile sur toile, 128,5 x 158,5 x 8 cm
Lille, Musée de l'Hospice Comtesse

H. Stanislas Kostka and H. Aloysius van Gonzagua
Binnenzicht met decoraties voor de heiligverklaring
1727
Papier, 56 x 67 x 3 cm
Anvers, Eglise Charles Borromée

SECTIE 3 - PLATTELANDSFESTIVALS

Pieter II Brueghel
L'Arbre de Mai
Vers 1620-1630
Huile sur bois, 50,5 x 75,2 x 0,3 cm
Genève, Musée d'art et d'histoire (MAH)

Marten I van Cleve (entourage de, d'après)
Fête flamande avec la ronde autour de l'arbre de mai
XVI siècle
Huile sur toile, 114 x 152,5 cm
Caen, Musée des Beaux-Arts

David Teniers le Jeune
Fête champêtre / Country Celebration
1647
Huile sur toile, 75 x 112 cm
Madrid, Museo nacional del Prado

Thomas van Apshoven
Fête de village avec joueur de cornemuse sur un tonneau
Milieu du XVII siècle
Peinture à l'huile sur toile, 137 x 209 cm
Lille, Palais des Beaux-Arts

Frans Verbeeck
Repas de noces
Vers 1550
Huile sur toile, 112,5 x 147,5 cm
Anvers, The Phoebus Foundation

Hans Bol
Noces paysannes
1587
Gouache sur parchemin, 17x24,1 x 0,6 cm
Anvers, The Phoebus Foundation

Jan Brueghel l'Ancien
Le Cortège de Noces
Vers 1623
Peinture à l'huile sur bois, 61,5 x 114 cm
Bruxelles, Musée de la ville de Bruxelles -Maison du roi

Jan Brueghel, l'Ancien
Danse de noces
Vers 1600
Peinture huile sur cuivre, 40,5 x 50,5 cm
Bordeaux, Musée des Beaux-Arts

Jan Brueghel l'Ancien
Banquet de noces présidé par l'archiduc et l'archiduchesse / Wedding Banquet presided over by the Archduke and Archduchess
1612-1613
Peinture à l'huile sur toile, 84 x 126 cm
Madrid, Museo Nacional del Prado

Pierre Brueghel le Jeune
Danse de noces en plein air ou Danse de la mariée
1610
Peinture à l'huile sur bois, 38,9x 56,8 cm
Paris, Musée du Louvre

Joannes et Lucas van Doetecum (d'après Pierre Bruegel l'Ancien)
La kermesse de saint Georges
Vers 1559
Eau forte et burin, 33,7 x 52,9 cm
Paris, Fondation Custodia

Pierre Brueghel le Jeune (ou atelier de)
Kermesse avec théâtre et procession
Peinture sur chêne, 111 x 162 cm
Bruxelles, Musées Royaux des Beaux-Arts de Belgique (MRBAB)

Ecole des Pays-Bas méridionaux
La kermesse de Saint-Georges
Peinture sur bois, 74 x 103 cm
Bruxelles, Musées Royaux des Beaux-Arts de Belgique (MRBAB)

David Teniers le Jeune
Kermesse flamande
1652
Peinture sur toile, 157 x 221 cm
Bruxelles, Musées Royaux des Beaux-Arts de Belgique (MRBAB)

Matthijs Schoevaerdts
Le cortège du bœuf gras
Peinture sur bois, 43,5 x 61 cm
Bruxelles, Musées Royaux des Beaux-Arts de Belgique (MRBAB)

Pieter Bout
La foire au village
Peinture sur toile, 175,5 x 151 cm
Bruxelles, Musées Royaux des Beaux-Arts de Belgique (MRBAB)

Gillis van Tilborgh
Fête villageoise
Peinture sur toile, 117,5 x 178,5 cm
Bruxelles, Musées Royaux des Beaux-Arts de Belgique (MRBAB)

Pierre Brueghel le Jeune
Sint-Joriskermis
Peinture à l'huile sur bois, 72,5x 102,5 cm
Anvers, Musée Royal des Beaux-Arts d'Anvers (KMSKA)

SECTIE 4 - DE KONING DRINKT

Frans Franken le jeune, Paul Vredeman de Vries et anonyme
Bal à la cour de Bruxelles
1610
Huile sur bois, 68,6 x 113,3 cm
La Haye, Mauritshuis

David Rijckaert III
Le Roi boit (Das Bohnenkönigsfest)
1648
Peinture à l'huile sur toile, 80,7x113,5 cm
Munich, Bavarian State Painting Collections

Frans II Francken (d'après ?)
Fête galante
Peinture sur chêne, 75 x 105 cm
Bruxelles, Musées Royaux des Beaux-Arts de Belgique (MRBAB)

David II Teniers
Les cinq sens
Peinture sur cuivre, 37,5 x 56 cm
Bruxelles, Musées Royaux des Beaux-Arts de Belgique (MRBAB)

Jacques Jordaens
Le roi boit
Peinture sur toile, 156 x 210 cm
Bruxelles, Musées Royaux des Beaux-Arts de Belgique (MRBAB)

Hans Francken
Nature morte aux crêpes, gaufres et Vollaert
Peinture sur bois, 58 x 70,5 cm
Bruxelles, Musées Royaux des Beaux-Arts de Belgique (MRBAB)

Casse-noisettes décoré d'un personnage casqué appelé aussi truquoise
1569
buis, 26 cm de long
Lille, Musée de l'Hospice Comtesse

MEDARD III Nicolas
Violon
1670 : ?
Instrument en érable et érable ondé.
Cordier, touches et chevilles en ébène.
Pastilles de nacre. Vernis brun. L. 57,3 x
l. 19,5 x H. 3,3 cm
Lille, Musée de l'Hospice Comtesse

Pichets
H. 21,5 cm
Lille, Musée de l'Hospice Comtesse

Gobelet
H. 15 cm
Lille, Musée de l'Hospice Comtesse

Gobelet
H. 6,8 cm
Lille, Musée de l'Hospice Comtesse

Assiettes en étain
Lille, Musée de l'Hospice Comtesse

3 chaises
XVII siècle
Noyer, cuir, alliage cuivreux
Dimensions hors tout : H. cm : 87,5,
Largeur en cm : 44, Prof. en cm : 40.
Lille, Palais des Beaux-arts

Rafraîchissoir à pattes de lion griffus
XVII siècle
cuivre, H. 17,5 x Diam. 35 cm
Lille, Musée de l'Hospice Comtesse

Anonyme
Verre siffleur/ Gobelet à moulin
XVII siècle
Verre, Haut. 23 x Diam. 6 cm
Lille, Musée de l'Hospice Comtesse

Dewit Herman
Cornemuse flamande ou Doedelzak
1969
Peau, textile, bois, corde, métal, H 50 cm
Belgique, Bruxelles Musées Royaux
d'art et d'histoire (MRAH) Musée des
instruments de musique (MIM)

Vase en verre à bossettes, forme chope, base festonnée
XV - XVI siècle
Haut. 12,2 v Diam. 8 cm
Lille, Palais des Beaux-arts

Petite cuillère « queue de rat »
1671
Long. 12,7 x Larg. 3,6 x épaisseur 1,7 cm
Lille, Palais des Beaux-arts

De SEMERPONT
Petite cuillère « queue de rat »
1630, Long. 16,8 x Larg 4,7 x Haut. 3 cm
Lille, Palais des Beaux-arts

Gilles PIERRE
Fourchette quatre à dents
1662, Long. 16,3 x Larg. 2 x Epais. 0,6 cm
Lille, Palais des Beaux-arts

Plat avec le portrait de l'archiduc Albert
1616
Céramique, Haut. 6 x Diam. 29 cm
Lille Musée de l'Hospice Comtesse

EVENEMENTEN, VERGADERINGEN...

Voorstellingen

Woensdag 30 april 2025, 19.00 > 20.30 uur

BAL CHORÉGRAPHIQUE

Met het Ballet du Nord - CCN Roubaix Hauts-de-France / Sylvain Groud

Het Bal chorégraphique nodigt het publiek uit om de dans te betreden, begeleid door de professionals van het gezelschap en "medeplichtige" amateurdansers. De deuren gaan open om 18.15 uur. Atrium. Gratis toegang.

Zondag 22 juni 2025 om 14.30 en 16.30 uur

LaBOLA

Gemaakt door Maria Ribot, bekend als La Ribot, choreograaf, danser en kunstenaar

Een voorstelling vol beweging in een voortdurend veranderend spel van kleuren en registers.

In het kader van de 23e editie van het festival Latitudes Contemporaines. Atrium. Gratis toegang.

Evenement

Zaterdag 17 mei 2025, 18u>middernacht

NUIT DES MUSÉES

Een avond vol doedelzakmuziek met dansers in klederdracht, rondleidingen en workshops buiten de muren van het Natuurhistorisch Museum van Lille.

In samenwerking met de Vrienden van de Musea van Lille. Gratis toegang.

Vertoning

Donderdag 5 juni 2025, 19u>9.30u

"LA KERMESE HÉROÏQUE"

Een film van Jacques Feyder, 1935

Een klassieker uit de Franse cinema. Deze komedie dompelt ons onder in het Vlaanderen van de 17e eeuw en recreëert op wonderbaarlijke wijze het licht van die eeuw dat in de schilderkunst is vereeuwigd.

In samenwerking met Heure Exquise!

Filmpresentatie om 19u, voorstelling om 19u30 (duur: 1u50).

Auditorium (ingang 18 bis rue de Valmy).

Gratis met inschrijving: <https://www.billetweb.fr/la-kermesse-heroique>

BEMIDDELING

Audio rondleiding

Het audiopad van de tentoonstelling is zowel een muzikale reis als een bemiddelingsmiddel en brengt bezoekers rechtstreeks naar het hart van de festiviteiten! Door een selectie van historische composities en evocaties in ruimtelijk geluid biedt deze route een muzikale, emotionele en meeslepende benadering van de tentoonstelling. Opgenomen commentaren bij geselecteerde werken vullen ook de informatie in de zalen aan.

Gratis - beschikbaar op visioguide.pba.lille.fr - Stemmen in Fr - Teksten in Fr / En / NI

De Place des Fêtes

Schrijf- en kunstworkshops, getuigenissen en herinneringen verzameld bij buurtbewoners, de traditie van de meiboom versierd met zijn linten, een leeshoek: deze ruimte, omgetoverd tot een Vlaams dorpsplein, biedt de kans om je onder te dompelen in de sfeer en de geschiedenis van de volksfeesten.

Rotonde in het atrium - Gratis toegang

Vergaderingen

Woensdag 21 mei 2025, 18.30 uur

GEHEIMEN VAN DE CURATOREN

Ontmoet de curatoren

van "Fêtes et célébrations flamandes",

voorafgegaan door een gratis rondleiding door de tentoonstelling.

Met Juliette Singer, directeur van het Palais des Beaux-Arts de Lille, Blaise Ducos, hoofdconservator van het Musée du Louvre en Sabine van Sprang, conservator van de Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België.

Bezoek de tentoonstelling om 17.30 uur, gevolgd door een lezing om 18.30 uur.

Auditorium (ingang 18 bis rue de Valmy). Gratis met inschrijving.

Woensdag 18 juni, 19u>8.30u

GESPREK IN TWEE RICHTINGEN

Over de tentoonstelling in het Museum van Vlaanderen in Cassel "Brueghel & Van Balen, artistes & complices" (17 mei>28 september 2025)

Met de curatoren van de tentoonstelling, Cécile Laffon, directeur van het Musée de Flandre en Jahel Sanzsalazar, kunsthistoricus.

In samenwerking met het Musée de Flandre, Cassel

Auditorium, ingang 18 bis rue de Valmy.

Gratis met inschrijving.

Vrijdag 27 juni 2025, 12.30 uur

MIDI-REGARD

Met Thomas Beaufils, hoogleraar Nederlandse beschaving aan de Universiteit van Lille

Prijs: €8 / €4, Registratie verplicht.

Vrijdag 4 juli 2025, 12.30 uur

MIDI-REGARD

Met Stephen Meyre, bierexpert

Prijs: €8 / €4, Registratie verplicht.

Donderdag 26 juni 2025, 19u

SPECTACULAIRE LEZING 1664

Hortense Belhôte, actrice, auteur en kunsthistorica 1664 is een performatieve en boeiende hervertelling van de Franse geschiedenis en de onderbuik van koninklijke en volksfeesten.

Auditorium, ingang 18 bis rue de Valmy. Gratis met inschrijving.

Bezoek

Vrijdag 13 juni 2025, 17u>20u

FÊTE DES MOTS

Rondleiding door de tentoonstelling gevolgd door een schrijfworkshop in de Médiathèque Jean-Lévy

In samenwerking met de Médiathèque Jean-Lévy, Lille-centrum

Gratis met inschrijving. Vanaf 15 jaar.

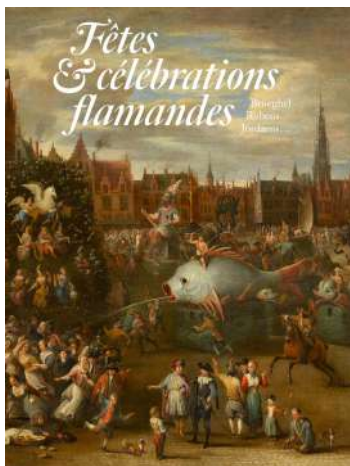

PUBLICATIES OVER DE TENTOONSTELLING

Catalogus van de tentoonstelling

Vlaamse feesten en
vieringen :
Brueghel, Rubens,
Jordaens...

Bewerkt door :
Juliette Singer, Sabine
van Sprang en Blaise
Ducos
208 pagina's
Gepubliceerd in Frans
Prijs: €39

Speciale editie Connaissance des Arts

Vlaamse feesten en
vieringen :
Brueghel, Rubens,
Jordaens...

68 pagina's
gepubliceerd in het Frans en
het Nederlands
Prijs: € 12,90

RECHTENVRIJE BEELDEN VOOR DE PERS

Alexander van Bredael
Ommegang avec le géant Druon Antigone sur le Meir
1697
Lille, musée de l'Hospice Comtesse
© GrandPalaisRmn / Stéphane Maréchal

Thomas van Apshoven
Fête de village avec joueur de cornemuse sur un tonneau
Milieu du XVIIe siècle
Lille, Palais des Beaux-Arts
© GrandPalaisRmn (PBA, Lille) / Hervé Lewandowski

Pierre Bruegel l'Ancien
Les Mendiants
1568
Paris, musée du Louvre
© GrandPalaisRmn (musée du Louvre) / Tony Querrec

Antoon Sallaert (et atelier)
L'infante Isabelle abattant l'oiseau au tir de la corporation des Arbalétriers de Notre-Dame, le 15 mai 1615 au Sablon à Bruxelles
Musées royaux des Beaux-Arts de Belgique, Bruxelles
© Musées royaux des Beaux-Arts de Belgique, Bruxelles /
photo : J. Geleyns - Art Photography

Pierre Bruegel le Jeune (ou atelier de)
Kermesse avec théâtre et procession
Musées royaux des Beaux-Arts de Belgique, Bruxelles
© Musées royaux des Beaux-Arts de Belgique, Bruxelles /
photo : J. Geleyns - Art Photography

Gillis van Tilborgh
Fête villageoise
Musées royaux des Beaux-Arts de Belgique, Bruxelles
© Musées royaux des Beaux-Arts de Belgique, Bruxelles /
photo : J. Geleyns - Art Photography

Jacques Jordaens
Le roi boit
 Musées royaux des Beaux-Arts de Belgique, Bruxelles
 © Musées royaux des Beaux-Arts de Belgique, Bruxelles /
 photo : J. Geleyns - Art Photography

Hans Francken
Nature morte aux crêpes, gaufres et Vollaert
 Musées royaux des Beaux-Arts de Belgique, Bruxelles
 © Musées royaux des Beaux-Arts de Belgique, Bruxelles /
 photo : J. Geleyns - Art Photography

Pieter II Brueghel (Bruxelles, 1564 — Anvers, 1638)
Arbre de mai
 MAH Musée d'art et d'histoire, Ville de Genève.
 © Musée d'art et d'histoire, Ville de Genève, photographe :
 Bettina Jacot-Descombes

Alexander van Bredael
Cortège à Anvers
 Lille, Musée de l'Hospice Comtesse
 © Grand Palais RMN / Stéphane Maréchalle

Pierre Paul Rubens
Char de triomphe de Kallo
 Musée royal des Beaux-Arts d'Anvers
 © Hugo Maertens, Musée royal des Beaux-Arts d'Anvers - Collection Flemish Community

Pieter Coecke van Aelst
 Museum aan de Stroom (MAS)
Tête du géant Druon Antigone
 1534-1535
 VM.2004.1021.00*, Collection Ville d'Anvers - MAS

Gobelet à surprise, appelé aussi *gobelet à moulin*
 Lille, Musée de l'Hospice Comtesse
 © Frédéric Legoy - Musée de l'Hospice Comtesse/Ville de Lille

HOOFDSPONSOR VAN DE TENTOONSTELLING

DE FONDATION CRÉDIT MUTUEL NORD EUROPE EN BEOBANK BUNDELEN HUN KRACHTEN VOOR DE VIERING VAN DE VLAAMSE FESTIVALS IN HET PALAIS DES BEAUX-ARTS IN LILLE

De Fondation Crédit Mutuel Nord Europe en Beobank, de Belgische dochteronderneming van Crédit Mutuel, hebben hun krachten gebundeld in de vorm van een “co-patronage” van Flanders' Festivals and Celebrations, de nieuwe tentoonstelling in het Palais des Beaux-Arts in Lille.

De twee instellingen aan weerszijden van de grens delen een gemeenschappelijk erfgoed en gemeenschappelijke waarden.

Terwijl de band tussen de Fondation CMNE en het Palais des Beaux-Arts al lang bestaat, is die tussen de Beobank en het belangrijkste museum van Lille een primeur.

Naast haar engagement voor de grote en ambitieuze campagne “het museum vindt zichzelf opnieuw uit”, steunt de Fondation CMNE regelmatig tentoonstellingsprojecten die vaak origineel zijn of, zoals in dit geval, de lokale omgeving weerspiegelen. ^{#EXPOFetesFlamandesLille}
pba.lille.fr

Beobank, een Belgische retailbank en dochteronderneming van Crédit Mutuel, heeft er ook voor gekozen om de tentoonstelling in Rijsel te steunen, een project dat de Vlaamse levensvreugde en gezelligheid viert waarvoor België en Noord-Frankrijk, de gebieden van de twee mecenasen, bekend staan.

Deze gezamenlijke sponsoring symboliseert deze gedeelde historische rijkdom, de gedeelde wens om de culturele invloed en lokale spelers te ondersteunen die dit zeer reële immateriële erfgoed aan het licht brengen: de waarden van het samenleven en het collectief. Met dit project bieden de Fondation CMNE, Beobank en het Palais des Beaux-arts de Lille een nieuw groot evenement voor het grensoverschrijdende publiek.

Over de Fondation Crédit Mutuel Nord Europe

Crédit Mutuel Nord Europe is een lokale speler die al jarenlang projecten van algemeen belang in zijn regio steunt. Het bedrijf wilde dit engagement verder ontwikkelen en structureren door een bedrijfsstichting op te richten. De stichting is ontstaan uit de wens van het bedrijf om de culturele en solidariteitsinitiatieven die het altijd al heeft ontplooid te structureren. Elk jaar steunt de stichting solidariteits-, culturele, milieu- of opleidingsprojecten die geëngageerd en zinvol zijn. Met een jaarlijks budget van 1 miljoen euro is de Stichting vastbesloten om actie te ondernemen op haar grondgebied en trouw te blijven aan de waarden die ze belichaamt. Deze ontwikkeling wordt beoogd door middel van steun aan cultuur, opleiding, solidariteit en het milieu

Over Beobank

Beobank NV/SA is een Belgische bank die het dagelijks leven van haar 790.000 klanten vergemakkelijkt via haar producten en diensten voor particulieren, zelfstandigen en kmo's en via haar netwerk van 190 verkooppunten (Retail verkooppunten en PRO Centres). Haar 1.485 medewerkers zetten zich in om het dagelijkse leven van haar klanten te verbeteren met gepersonaliseerde oplossingen, het opbouwen van duurzame relaties om hen optimaal te ondersteunen in elke fase van hun leven. Beobank is een dochteronderneming van de Crédit Mutuel Groep (cijfers op 31/12/2024).

Contact : Ismahen KHINACHE - 06 62 08 99 42 - ismahen.khinache@creditmutuel.fr

[La Fondation Crédit Mutuel Nord Europe - Missions](#) | [Crédit Mutuel Nord Europe \(creditmutuel.fr\)](#)

Persdienst Beobank : Sandrine Roberti de Winghe - +32 478 828 729 - sandrine.robertidewinghe@beobank.be

COPRODUCENT

GrandPalais
Rmn

WETENSCHAPPELIJKE PARTNERS

Musées royaux
des Beaux-Arts
de Belgique

LOUVRE

INSTITUTIONELE PARTNERS

FESTA
Ile de France

Exposition
d'intérêt
national
REPUBLIQUE FRANCAISE

MEL
METROPOLE
EUROPENNE DE LILLE

Flanders
State of the Art

ANDERE SPONSOR

DEME

MOBILITEITSPARTNERS

belle
lille

ilevia
LES TRANSPORTS DE LA MEL

TGV
InOui

SNCF
VOYAGEURS

MEDIAPARTNERS

Le Monde

France
culture

#EXPOFetesFlamandesLille
pba.lille.fr

David Teniers le Jeune d. J.
Vogelschieten in Brussel
1652
Kunsthistorisches Museum, Wien
©Kunsthistorisches Museum Wien, Gemäldegalerie